

MAJBURIY FANLARNI O‘QITISHDA MUSTAQIL AMALIY FAOLIYATGA YO‘NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA TALABALARNING LOYIHA ISHLARINI TASHKIL ETISH METODIKASI

Sayfullayeva Dilfro‘z Axmadovna

*Buxoro davlat pedagogika instituti,
“Texnologik ta’lim” kafedrası dotsenti*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada majburiy fanlarni o‘qitishda mustaqil amaliy faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv asosida talabalarning loyiha ishlarini samarali tashkil etish metodikasi yoritilgan. Loyiha faoliyatining o‘quv jarayoniga integratsiyasi, amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishdagi roli va ta’lim samaradorligini oshirishdagi o‘rni tahlil etiladi. Metodik yondashuvlar, bosqichlar va baholash mezonlari asosida ishlab chiqilgan tavsiyalar orqali talabalarni mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga va kasbiy faoliyatga tayyorlash imkoniyatlari ko‘rsatib berilgan.*

Kalit so‘zlar: *mustaqil amaliy faoliyat, majburiy fanlar, o‘qitish tamoyillari, kompetensiyaviy yondashuv, interaktiv metodlar, innovatsion ta’lim.*

Bugungi kunda oliy ta’lim tizimida ta’lim sifatini oshirish, talabalarni real hayotga, ishlab chiqarishga yaqinlashtirish, ularning kasbiy va amaliy tayyorgarligini kuchaytirish dolzarb vazifalardan biri sanaladi. Ayniqsa, majburiy fanlarni o‘qitishda mustaqil amaliy faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuvdan foydalanish orqali talabalar o‘z bilimlarini amalda sinab ko‘rish, mustaqil izlanish olib borish va loyiha asosida ish yuritish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Ushbu maqolada talabalarning loyiha ishlarini samarali tashkil etish metodikasi, loyiha faoliyatining bosqichlari, ularni baholash mezonlari va amaliy misollar orqali yondashuvning ustun jihatlari tahlil qilinadi. Bu esa fanlarni o‘qitish jarayonini yanada jonlantirish va natijadorligini ta’minlash imkonini beradi.

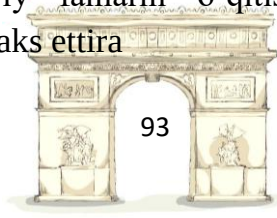
Oliy ta’limda majburiy fanlar mazmunini talabalarning real hayotdagi amaliy faoliyatlariga yaqinlashtirish zaruriyati ortib bormoqda. Ayniqsa, mustaqil faoliyatga asoslangan yondashuv talabalarni faqat nazariy bilim emas, balki real kasbiy faoliyatga tayyorlashga xizmat qiladi. Shuning uchun o‘qitish tamoyillarini qayta ko‘rib chiqish, ularni amaliy yo‘naltirilganlik nuqtai nazaridan takomillashtirish dolzarb masalalardan biridir.

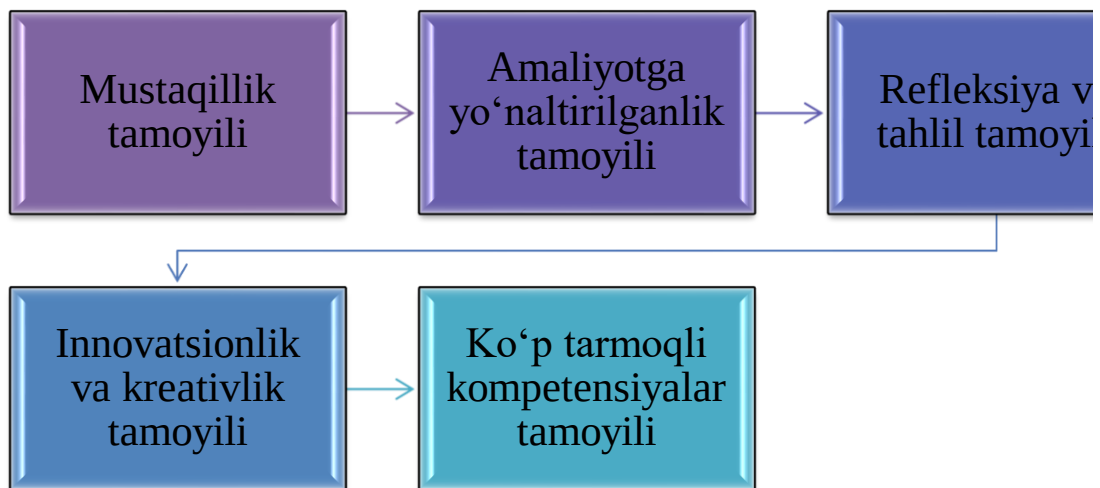
1. Mustaqil amaliy faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuvning mohiyati

- Talaba markazli yondashuv
- Muammoni hal qilishga yo‘naltirilgan o‘qitish
- Amaliy topshiriqlar orqali bilimlarni mustahkamlash
- O‘z-o‘zini baholash va refleksiya mexanizmlarining mavjudligi

2. O‘qitish tamoyillari

Quyidagi sxema majburiy fanlarni o‘qitishda mustaqil amaliy faoliyatga yo‘naltirilgan tamoyillar tizimini aks ettira

Majburiy fanlarni o'qitishda mustaqil amaliy faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv asosida talabalarning loyiha ishlari taqdim etiladi.

Fan: Texnologiya ta'lim metodikasi

Loyiha ishi: Mustaqil amaliy faoliyat

Mavzu: Kashtachilik ranglari va rang tanlash. Kashtachilikda ishlatiladigan choklardan naqshlar tikish: Yorma choki, Ilma choki, Baxya choki

Maqsad: Talabalarda kashtachilik san'atining asosiy elementlari – ranglar uyg'unligi va chok turlari bilan ishlash bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish. Mustaqil faoliyat orqali o'z loyihasini ishlab chiqish, ijodiy yondashuv va milliy hunarmandchilik an'analarini o'rganish.

Loyiha bosqichlari: I. Nazariy tayyorgarlik:

1. **Kashtachilikda rang tanlash:**

○ Ranglarning o'zaro uyg'unligi, psixologik ta'siri va milliy an'analardagi roli o'rganiladi.

○ Sovuq va issiq ranglar, ularning kompozitsiyadagi ifodasi.

○ Rang garmoniyasi, kontrast va monoxrom uslublar.

2. **Choklar haqida ma'lumot:**

○ **Yorma choki:** oddiy to'g'ri chok, geometrik shakllarni aks ettirish uchun ishlatiladi.

○ **Ilma choki:** ketma-ketlikda tikiladigan, silliq ko'rinishga ega, gul barglari va hoshiyalar uchun mos.

○ **Baxya choki:** zich joylashgan chok, zich naqshlar, kontur va chet bezaklar uchun qo'llanadi.

II. Amaliy topshiriq:

1. **Naqsh ishlab chiqish:**

• Talaba o'z g'oyasi asosida naqsh eskizini chizadi (gul, geometrik shakllar, milliy ornament).

- Naqshda qaysi choklar va ranglar ishlatilishini asoslab beradi.

2. Ranglar tanlovi:

- Har bir talaba asosiy va yordamchi ranglar kombinatsiyasini tanlaydi.
- Ranglar tanlovi asosida psixologik va estetik jihatdan izoh beradi (masalan: qizil – energiya, yashil – tabiat va sokinlik).

3. Tikuv ishlari:

- **1-qadam:** Yorma choki yordamida kontur hosil qilish.
- **2-qadam:** Ilma choki yordamida gul yoki barglarni to'ldirish.
- **3-qadam:** Baxya choki bilan chetlarini mustahkamlash va naqshni yakunlash.

III. Taqdimot tayyorlash:

- Loyihaning bosqichma-bosqich fotosuratlarini bilan slayd tayyorlash.
- Har bir bosqichda nima uchun aynan shu chok yoki rang tanlanganini tushuntirish.
- Tayyor mahsulotni guruh oldida himoya qilish.

IV. Baholash mezonlari (10 ballik tizim):

Ko'rsatkich	Ma ks. ball
Nazariy asoslash (rang, chok tahlili)	2
Naqsh g'oyasi va dizayni	2
Amaliy tikuv sifati	3
Ranglar uyg'unligi	1
Himoya va taqdimot sifati	2

V. Talabalar uchun qo'shimcha topshiriqlar:

- "Kashtachilikning hududiy xususiyatlari" bo'yicha ma'lumot yig'ish.
- Raqamli platformalarda (Canva, Pinterest, Adobe Illustrator) naqsh maketlarini tayyorlash.
- Tikilgan naqshdan sovg'a yoki buyum (masalan: sumka, yostiq g'ilofi) tayyorlash.

Talaba loyiha ishini bajaradi va o'z faoliyatini tahlil qiladi.

Mustaqil amaliy faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv orqali majburiy fanlar real hayotga yaqinlashtiriladi. Bu esa nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirish, balki ularni kasbiy faoliyatda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduqodirova M. Sh. Pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlar. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti.2022. 120b
2. Azizxo'jaeva N. N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. Toshkent: TDPU.2010.150b
3. Xasanboeva G.T., To'laganova M. R. Amaliy mashg'ulotlarda innovatsion metodlardan foydalanish. Andijon: AndMI.2020.80b
4. Karimov I. I. Loyiha asosida o'qitish metodikasi va bosqichlari. O'zbekiston pedagogika jurnali, 2021.№4, 45–50-betlar.
5. Turaev O. T. Kasbiy ta'limda amaliy faoliyatni tashkil etish usullari. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.2018. 56b
6. Sayfullayeva.D.A. Oliy ta'lim muassasalarida majburiy fanlarni o'qitishda mustaqil harakatga va faoliyatga yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalanish. Pedagogik mahorat-ilmiy jurnal.2024.78b
7. Sayfullayeva.D.A., A.Safarov. Amaliy mashg'ulot texnologiya ta'limining tarkibiy qismi sifatida. Prospects of development of science and education" scientific and practical conference. 2024.330b

